

## Ieteikumi tehnisko specifikāciju sagatavošanā (Publisko iepirkumu likuma 17.pants)

Publisko iepirkumu likuma 17.panta pirmā daļa: ***Tehniskās specifikācijas tiek ietvertas iepirkuma procedūras dokumentos. Tehniskās specifikācijas nodrošina vienādas iespējas visiem pretendentiem un nerada nepamatotus ierobežojumus konkurencei iepirkuma procedūrās.***

Tehnisko specifikāciju mērķis ir aprakstīt iepirkuma priekšmetu, lai pasūtītājs saņemtu tā vajadzībām atbilstošus piedāvājumus, kā arī spētu tos objektīvi novērtēt un salīdzināt. Tās iekļaujamas iepirkuma procedūru, tai skaitā iepirkumu, kas tiek veikti atbilstoši Publisko iepirkumu likuma (turpmāk – PIL) 8.panta septītajai daļai (B daļā ietvertu pakalpojumu iepirkumi) dokumentācijā.

Tehniskās specifikācijas sagatavo, ievērojot pasūtītāja objektīvās vajadzības, neiekļaujot norādes, kas rada nepamatotas priekšrocības konkrētiem piegādātājiem un nepamatoti ierobežo ieinteresēto piegādātāju loku.

PIL 17.panta otrā daļa: ***Tehniskās specifikācijas publiskiem būvdarbu līgumiem ir tehnisko aprakstu apkopojums, kas nosaka pasūtītāja prasības attiecībā uz materiāliem, precēm, tehnisko aprīkojumu vai priekšmetiem un kas raksturo materiālus, preces, tehnisko aprīkojumu vai priekšmetus tā, lai, tos iegūstot, tie atbilstu pasūtītāja paredzētajiem mērķiem. Šie apraksti ietver vides aizsardzības noteikumus, projektēšanas prasības (arī prasības attiecībā uz invalīdu piekļuves iespējām), atbilstības novērtējuma un izpildes prasības, drošības noteikumus, kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, terminoloģiju, izmērus, simbolus, pārbaudes noteikumus un metodes, fasējumu, marķēšanu, ražošanas procesus un metodes. Tehniskajās specifikācijās iekļauj arī noteikumus par darbu izpildes pārbaudēm un darbu pieņemšanu, prasības attiecībā uz būvdarbu veikšanas metodēm un tehnoloģiju un citus tehniskos noteikumus, ko pasūtītājs paredzējis būvdarbiem vai būvei kopumā, vai materiāliem un priekšmetiem, kādus paredzēts izmantot būvē. Būvdarbu apjomus nosaka saskaņā ar tehnisko projektu un ietver būvdarbu apjomu sarakstā.***

Ir ieteicams tehnisko projektu pievienot iepirkuma dokumentācijai, nodrošinot tam brīvu un tiešu elektronisku pieeju.

Saskaņā ar Latvijas būvnormatīva LBN 501-06 "Būvizmaksu noteikšanas kārtība", kas apstiprināts ar Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumiem, 5.punktu šo būvnormatīvu piemēro pasūtītāji būvdarbu izmaksu aprēķiniem būvprojektu tehniskā projekta stadijā un būvniecības līgumcenas noteikšanai, nosakot iepirkumam paredzēto līgumcenu, sagatavojot iepirkuma procedūras specifikācijas, plānojot finanšu resursus un citus resursus, izvērtējot būvprojekta ekonomisko efektivitāti, kā arī būvprojekta realizācijas uzraudzībā.

PIL 17.panta trešā daļa: *Tehniskajās specifikācijās publiskiem piegādes un pakalpojumu līgumiem nosaka nepieciešamajām piegādēm un pakalpojumiem izvirzītās prasības. Publiskiem pakalpojumu līgumiem papildus nosaka pakalpojumu mērķi, izmantojamās metodes un resursus (ja nepieciešams), kā arī galarezultātu. Tehniskajās specifikācijās publiskiem piegādes un pakalpojumu līgumiem papildus iekļauj tehniskos aprakstus, kas ietver tādas pasūtītāja noteiktās prasības attiecībā uz preci vai pakalpojumu kā kvalitātes līmenis, noteikumi par vides aizsardzību, konstrukcijas prasības (arī prasības attiecībā uz invalīdu piekļuves iespējām), izpildes prasības, preces lietošanas prasības, drošības noteikumi, izmēri, terminoloģija, simboli, pārbaudes noteikumi un metodes, prasības attiecībā uz preces nosaukumu, ar kādu tā tiek pārdota, iesaiņojumu un marķēšanu, lietotāja instrukcijas, ražošanas procesi un metodes, kā arī atbilstības noteikšanas metodes.*

#### **Tehniskajās specifikācijās norāda:**

- ❑ piegāžu, pakalpojumu vai būvdarbu apjomu (darbu veidi, pozīcijas, mērvienības, daudzums);
- ❑ kas piegādātajam jānodrošina - darbaspēks, iekārtas, transports, telpas, piegāde, uzstādīšana, remonts, rezerves daļu piegāde, uzturēšana;
- ❑ vai jānodrošina savietojamība ar pasūtītāja rīcībā esošām precēm (tādā gadījumā pasūtītāja rīcībā esošās preces norāda iepirkuma dokumentācijā, nepieciešamības gadījumā nodrošina vietas apskati);
- ❑ nepieciešamās garantijas prasības;
- ❑ preces lietošanas un pakalpojumu vai būvdarbu veikšanas apstākļi, līguma izpildes vieta, laiks, termiņi;
- ❑ līguma izpildes metodes, vides aizsardzības noteikumi, drošības noteikumi, darbu nodošanas un pieņemšanas nosacījumi;
- ❑ darbinieku apmācības vajadzības, tehniskās dokumentācijas iesniegšana;
- ❑ citas prasības līguma izpildei.

PIL 17.panta ceturtnā daļa:

Tehniskās specifikācijas sagatavo vienā no šādiem veidiem:

*1) ar atsauci uz šā panta otrajā un trešajā daļā minētajām tehniskajām specifikācijām un uz standartiem šādā secībā: Latvijas nacionālā standarta statusā adaptētie Eiropas standarti un Eiropas tehniskie apstiprinājumi, kopējās tehniskās specifikācijas, citi starptautiskie standarti, kā arī citas tehniskās atsauces sistēmas, ko izveidojušas Eiropas standartizācijas institūcijas, vai, ja minēto standartu nav, tad šādā secībā: Latvijas nacionālie standarti, nacionālie tehniskie apstiprinājumi vai nacionālās tehniskās specifikācijas. Katrā atsaucē iekļauj vārdus "vai ekvivalents";*

**Tehniskās specifikācijas kā precīzu tehnisku aprakstu** sagatavo, ja pasūtītājam ir precīzi zināmas tā prasības, piemēram, vienkāršu standarta preču specifikācijas, precīzi būvdarbu apjomu saraksti ar izmantojamo materiālu aprakstiem, dažādu iekārtu apkopes un uzturēšanas pakalpojumi.

**Iespējamās priekšrocības:**

- ❑ vieglāk izvērtējama tehniskā piedāvājuma atbilstība;
- ❑ mazāk iespējamo strīdu par vērtēšanas objektivitāti.

**Iespējamie trūkumi:**

- ❑ sarežģītāka specifikāciju sagatavošana;
- ❑ ierobežotas piegādātāju iespējas piedāvāt atšķirīgus inovatīvus risinājumus;
- ❑ atbildība par mērķa sasniegšanu ir pasūtītājam (pats atbildīgs par kļūdām specifikācijā);
- ❑ risks, ka, sagatavojot pārāk detalizētas specifikācijas, atbilstošus piedāvājumus varēs iesniegt tikai ierobežots skaits pretendentu, kaut arī faktiski pasūtītāja objektīvām vajadzībām varētu atbilst arī citu piegādātāju tirgū piedāvātā atšķirīgā produkcija vai pakalpojumi.

Standartu un nozarē vispāratzītu tehnisko specifikāciju un noteikumu izmantošana atvieglo tehnisko aprakstu sagatavošanu, mazina kļūdu risku specifikāciju sagatavošanā un nodrošina vienotu izpratni par prasībām. Informācija par standartiem atrodama „Latvijas standarts” mājas lapā internetā – [www.lvs.lv](http://www.lvs.lv).

Iepirkuma specifikācijā, piemēram, pie materiāliem norādot “vai ekvivalents”, pasūtītājam ir ieteicams norādīt, kā tiks vērtēta ekvivalence, kādas īpašības par to liecinās. Jebkurā gadījumā iepirkuma komisijai, nepieciešamības gadījumā piesaistot ekspertu, jābūt kompetentai, lai izvērtētu pretendenta piedāvāto materiālu, tehnisko risinājumu ekvivalenci noteiktajiem standartiem, balstoties uz pretendenta iesniegto tehniskā piedāvājuma dokumentāciju.

Atsaucoties uz standartiem vai tehniskās atsauces sistēmām, pasūtītājam jābūt pārliecinātam par to piemērojamību konkrētajā jomā, to aktualitāti. Jāizvērtē, vai ir objektīvi nepieciešams ievērot standartu pilnībā. Jāņem vērā, ka standarti parasti jāiegādājas par maksu, tādējādi to izmantošana var būt saistīta ar papildu izdevumiem piegādātājiem.

PIL 17.panta piektā daļa: *Ja pasūtītājs sagatavo tehnisko specifikāciju saskaņā ar šā panta ceturtās daļas 1.punktu, tas **nenoraida piedāvājumu** tāpēc, ka piedāvātā prece vai pakalpojums neatbilst norādītajiem standartiem vai tehniskajām specifikācijām, ja pretendents ar ražotāja dokumentāciju vai kompetentas institūcijas izsniegtu apliecinājumu var pierādīt, ka piedāvājums ir ekvivalents konkrētajam standartam vai tehniskajai specifikācijai.*

Nemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, (turpmāk – Direktīva 2004/18/EK) 23.panta 4.punkta teksta redakciju (*a technical dossier of the manufacturer*) un Patērētāju tiesību aizsardzības centra skaidrojumu, ar PIL norādīto „ražotāja dokumentāciju” saprotama „ražotāja tehniskā dokumentācija”, nevis jebkurš ražotāja dokuments, piemēram, ražotāja atbilstības deklarācija, kas ir ražotāja paziņojums par to, ka ir izpildītas visas piemērojamās prasības, taču ne pierādījums, ka tās patiešām ir izpildītas (pierādījums var būt ražotāja tehniskā dokumentācija vai citi dokumenti atkarībā no piemērojamās atbilstības novērtēšanas procedūras).

Saskaņā Direktīvas 2004/18/EK 23.panta 4.punkta otro daļu piemēroti līdzekļi, kas var apliecināt, ka piedāvātie risinājumi līdzvērtīgā veidā apmierina tehniskās specifikācijas prasības, var būt ražotāja tehniskā dokumentācija vai pārbaudes protokols, ko sagatavojusi atzīta struktūra.

Ražotāja tehniskās dokumentācijas vispārīgs apraksts atrodams Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija Lēmuma Nr.768/2008/EK *par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK* 2.pielikumā, kur noteikts, ka „ražotājam jāizstrādā tehniskā dokumentācija. Dokumentācija dara iespējamu produkta atbilstības attiecīgajām prasībām novērtēšanu un ietver atbilstīgu apdraudējuma(-u) analīzi un novērtējumu.” Minētajā dokumentā arī ir noteikts, kādi elementi tehniskajā dokumentācijā jāietver. Minētajā lēmumā ietvertie principi un noteikumi tiek izmantoti, izstrādājot direktīvas, ar kurām nosaka drošuma prasības.

PIL 17.panta ceturrtā daļa:

Tehniskās specifikācijas sagatavo vienā no šādiem veidiem:

1) (..)

2) nosakot **funkcionālās prasības vai darbības prasības**, var iekļaut arī *vides aizsardzības prasības*. Prasības **formulē precīzi**, lai pretendents varētu konstatēt līguma priekšmetu un pasūtītājs — salīdzināt piedāvājumus;

Šo tehnisko specifikāciju veidu izmanto, ja pasūtītājs zina, ko vēlas saņemt rezultātā, bet īsti nezina, ko piedāvā tirgus, un uzticas tirgus dalībniekiem, ka tie piedāvās efektīvus un inovatīvus risinājumus, piemēram, informācijas sistēmu izstrādes, būvprojektēšanas, sabiedrisko attiecību jomā. Šāda pieeja ļauj rast visefektīvāko risinājumu gadījumos, ja pasūtītājs par primārām uzskata funkcionālās vai darbības īpašības. Pasūtītājam rūpīgi jāizvērtē, vai pieprasītā funkcionalitāte nodrošinās iepirkuma mērķa sasniegšanai izdevīgākā piedāvājuma saņemšanu.

*Piemēram, ja pasūtītājam nepieciešama apkures sistēma, kura telpās nodrošina pastāvīgu 20-25 °C temperatūru, ir iespējams sastādīt detalizētu tehnisko specifikāciju, nosakot visas prasības attiecībā uz materiāliem, izmēriem, metodēm un resursiem, vai*

tikai norādīt sasniedzamo rezultātu - telpās nepieciešams nodrošināt pastāvīgu 20-25 °C temperatūru.

#### Iespējamās priekšrocības:

- ❑ piegādājumiem liela brīvība inovatīvu risinājumu piedāvāšanā;
- ❑ vieglāk sagatavot tehniskās specifikācijas;
- ❑ atbildība par mērķa sasniegšanu pāriet pie piegādātāja.
- ❑ lielāka konkurence.

#### Iespējamie trūkumi:

- ❑ sarežģītāks vērtēšanas process,
- ❑ iespējams plašs piedāvāto cenu diapazons;
- ❑ nepieciešams sarežģītāks vērtēšanas kritēriju kopums;
- ❑ pasūtītāju var neapmierināt atsevišķi procesi, metodes, ar kurām tiek piedāvāts sasniegt izvirzīto mērķi (minēto var novērst, nosakot specifikācijās kā obligātus svarīgākos procesus un metodes vai nosakot aizliegumu piemērot konkrētas metodes).

PIL 17.panta sestā daļa: *Ja pasūtītājs sagatavo tehnisko specifikāciju, nosakot funkcionālās prasības vai darbības prasības, tas nenoraida piedāvājumus, kuri atbilst Latvijas nacionālā standarta statusā adaptētajiem Eiropas standartiem un Eiropas tehniskajiem apstiprinājumiem, kopējām tehniskajām specifikācijām, citiem starptautiskajiem standartiem, citām tehniskās atsauces sistēmām, ko izveidojušas Eiropas standartizācijas institūcijas, Latvijas nacionālajiem standartiem vai citām tehniskās atsauces sistēmām, ja šie standarti, tehniskās specifikācijas vai atsauces sistēmas nosaka tās pašas funkcionālās prasības vai darbības prasības, kuras noteicis pasūtītājs. Šajā gadījumā pretendents savā piedāvājumā ar ražotāja dokumentāciju vai kompetentas institūcijas izsniegtu apliecinājumu par pārbaudes rezultātiem pierāda, ka piedāvātie būvdarbi, prece vai pakalpojumi, kas atbilst iepriekš minētajiem standartiem, apmierina pasūtītāja noteiktās funkcionālās prasības vai darbības prasības.*

PIL 17.panta ceturtnā daļa:

Tehniskās specifikācijas sagatavo vienā no šādiem veidiem:

1) (..);

2) (..);

3) nosakot **funkcionālās prasības vai darbības prasības saskaņā ar šīs daļas 2.punktu un atsaucoties uz specifikācijām saskaņā ar šīs daļas 1.punktu, lai nodrošinātu atbilstību funkcionālajām vai darbības prasībām;**

PIL 17.panta ceturtais daļa:

Tehniskās specifikācijas sagatavo vienā no šādiem veidiem:

- 1) (..);
- 2) (..);
- 3) (..);

**4) *atsaucoties uz specifikācijām saskaņā ar šīs daļas 1.punktu, bet citas prasības nosakot kā funkcionālās prasības vai darbības prasības saskaņā ar šīs daļas 2.punktu***

Pasūtītājs var tehniskās specifikācijas sastādīt, kombinējot specifikāciju veidus, daļēji nosakot konkrētus tehniskos parametrus un atsaucoties uz standartiem (skatīt skaidrojumu par PIL 17.panta ceturtais daļas 1. punktu), kā arī ietverot funkcionālās vai darbības prasības (skatīt skaidrojumu par PIL 17.panta ceturtais daļas 2. punktu).

*Piemēram, ja pasūtītājam ir nepieciešams sagatavot tehnisko specifikāciju datortehnikas piegādes iepirkumam, to var veidot, kombinējot tehnisko prasību aprakstu (atmiņas ietilpība, programmu nodrošinājums u.c.) ar funkcionālo vai darbības prasību aprakstu (klusā darbība, savietojamība ar pasūtītāja rīcībā esošām iekārtām u.c.), kā prioritāras izvirzot tehniskās prasības vai funkcionālās īpašības.*

**PIL 17.panta septītā daļa: *Ja pasūtītājs vides aizsardzības prasības nosaka kā funkcionālās prasības vai kā darbības prasības saskaņā ar Likuma 17.panta ceturtais daļas 2.punktu, tas var piemērot detalizētas specifikācijas, kas noteiktas ar Eiropas, daudznacionālu vai jebkuru citu ekomarķējumu, vai specifikāciju daļas, ja:***

**1) *šīs specifikācijas ir pietiekamas, lai aprakstītu preces vai pakalpojumus, kas ir paredzamā līguma priekšmets;***

**2) *prasības ekomarķējumam sagatavotas, pamatojoties uz zinātnisku informāciju;***

**3) *ekomarķējums apstiprināts, izmantojot procedūras, kurās var piedalīties visas ieinteresētās organizācijas — valsts institūcijas, patērētāji, ražotāji, izplatītāji un vides organizācijas;***

**4) *ar ekomarķējumu noteiktās specifikācijas ir pieejamas visām ieinteresētajām personām.***

Ekomarķējums standartizētā veidā iekļauj informāciju par preces vai pakalpojuma atbilstību konkrētām kvalitātes prasībām vides jomā. Tā ir viena no metodēm, kas sniedz patērētājam informāciju par produktu ietekmi uz vidi. Latvijā Eiropas ekomarķējuma sistēmas ieviešanu koordinē Vides pārraudzības valsts birojs. Ekomarķējuma sistēmas ieviešana nodrošina oficiāli apstiprinātu videi draudzīgu preču un pakalpojumu, to

ražotāju un pakalpojumu sniedzēju vieglu identifikāciju Eiropas valstīs. Sistēmas piemērošana ir brīvprātīga.

Detalizēta informācija par Eiropas ekomarķējumu ir pieejama Eiropas Komisijas ekomarķējuma mājaslapā <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>, kā arī Vides pārraudzības valsts biroja mājaslapā (<http://www.vpvb.gov.lv/lv>).

Ministru kabinets 2008.gada 22.decembrī ir apstiprinājis *Ieteikumus zaļā iepirkuma veicināšanai valsts un pašvaldību institūcijās un Ieteikumus videi draudzīgas būvniecības veicināšanai*, kuros ietvertas vadlīnijas videi draudzīgu iepirkumu specifikāciju sagatavošanai, tai skaitā ekomarķējumu izmantošanai. Informācija pieejama Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā sadaļā adresē: <http://www.iub.gov.lv/node/63>

**PIL 17.panta astotā daļa: *Piemērojot šā panta septīto daļu, pasūtītājs var norādīt, ka tas pieņem, ka preces vai pakalpojumi, kuriem ir ekomarķējums, atbilst tehniskajās specifikācijās noteiktajām un procedūras dokumentos norādītajām prasībām. Pasūtītājs kā citu atbilstības pierādījumu pieņem ražotāja dokumentāciju vai kompetentas institūcijas izsniegtu apliecinājumu par pārbaudes rezultātiem.***

Specifikācijas, atsaucoties uz ekomarķējumu, pasūtītājs nosaka, ja vides kvalitātes prasības, kuras tiek izvirzītas pretendentiem, ir saistītas ar līguma priekšmetu un ir paredzēta iespēja norādīt ekvivalentu atbilstības apliecinājumu, ne tikai konkrētu ekomarķējumu.

**PIL 17.panta devītā daļa: *Tehniskās specifikācijas sagatavo, ņemot vērā invalīdu piekļuves noteikumus, ja tas nepieciešams konkrētajam projektam.***

**PIL 17.panta desmitā daļa: *Ja tas nav izšķiroši līguma priekšmeta pastāvēšanai, tehniskajās specifikācijās nenorāda specifisku izcelsmi, īpašu procesu, zīmolu, patentus vai specifiskus preču veidus, kas noteiktiem piegādātājiem vai precēm rada priekšrocības vai noraidīšanas iemeslu. Izņēmuma gadījumos šādu norādi var iekļaut, ja nav iespējams sagatavot pietiekami precīzu un skaidru līguma priekšmeta aprakstu saskaņā ar šā panta ceturto un piekto daļu. Tādā gadījumā norādi lieto kopā ar vārdiem "vai ekvivalents".***

Pasūtītājs nenorāda, piemēram, ka izmantotajiem materiāliem vai piegādātajām precēm jābūt izgatavotām konkrētā valstī vai ka jāizmanto tikai konkrēta zīmola materiāli.

Ievērojot arī PIL 17.panta pirmajā daļā minēto, nenosaka, piemēram, pārāk precīzus mēbeļu vai iekārtu parametrus cm vai mm, nepieļaujot iespējamās pielaides, ja tādi ir raksturīgi tikai konkrēta ražotāja produkcijai un nav būtiski nepieciešami šo preču uzstādīšanai un lietošanai.

Vienīgi tad, ja tas ir izšķiroši līguma priekšmetam un nav iespējams sagatavot specifikācijas, un nepastāv citi veidi, kā aprakstīt pasūtītājam nepieciešamo iepirkuma priekšmetu atbilstoši PIL ietvertajiem nosacījumiem, pasūtītājs ir tiesīgs iekļaut konkrētus ražojumus un piegādātājus raksturojošas norādes.

Eiropas Komisija 2004.gada 13.oktobra paziņojumā Nr.IP/04/1210 „**Public procurement: Commission examines discriminatory specifications in supply contracts for computers in four Member States**” („Publiskais iepirkums: Komisija pārbauda diskriminējošas specifikācijas dalībvalstu datortehnikas piegāžu līgumos”) norāda, ka par diskriminējošām datortehnikas specifikācijām uzskatāmas tādas, kas paredz, ka piedāvātajai datortehnikai jābūt ar *Intel* mikroprocesoru, *Intel* vai ekvivalentu mikroprocesoru vai kurās norādīts uz noteiktu mikroprocesora takts frekvenci. Komisija norāda, ka pastāv citi veidi, kā aprakstīt procesora veiktspēju, piemēram, ir dažādas etalonizmēģinājuma programmatūras, kuras ir paredzētas šim mērķim, līdz ar to norāde par specifisku takts frekvenci nav pamatota.

Nozaru organizācijas sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzība biroju izstrādā un biroja mājaslapā (adrese: <http://www.iub.gov.lv/node/179>) publicē ieteikumus, kuri palīdz pasūtītājiem gan sagatavot iepirkuma tehnisko specifikāciju, gan arī veikt pašu iepirkumu. Šobrīd mājaslapā ir publicēti skaidrojumi apsardzes, informācijas tehnoloģiju, pārtikas produktu, kā arī uzkopšanas un apsaimniekošanas iepirkumu veikšanai.